

Učiteljski Tovariš

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Poziv! — Organizacija — naša dolžnost. — C. kr. obrtne strokovne šole. — Učiteljski pravnik. — Zines. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Poziv!

Vsled sklepa upravnega odbora „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ vrši se letošnje veliko zborovanje 8. in 9. dne velikega srpana meseca v Mariboru. Ta dva dneva bodeta zopet prava stanovska praznika za jugoslovansko učiteljstvo, koje ima takrat priliko pokazati, da si je v svesti svoje velike in velevažne zadače na polju narodne odgoje in, da jo razume tudi na prav srečen način reševati. A ne samo resno delo in stanovska čast, tudi prijateljska ljubav nas kliče v Maribor, kjer si bomo vzradosteni stiskali desnice.

Učitelji in učiteljice iz vseh avstrijskih jugoslovanskih pokrajin! pridite v velikem številu v žalibog potujčeno mesto ob slovenskem Pohorju! Ne moremo vas zbog gotovih razmer sprejeti s sijajem in z bleskom, kakor se je že večkrat zgodilo drugod, a na tihem Vas bodo objela odkrita slovenska srca in sicer v Mariboru prvič pod slovensko streho, v krasnem „Narodnem domu“.

Pripravljalni odbor:

Častni predsednik: *Dr. Franc Firbas.*

Jožef Lasbacher, I. podpreds. *Miha Nerat*, II. podpreds.

Davorin Lesjak, tajnik.

Vse p. t. udeležnice in udeležnike XII. skupščine prosimo, da se javijo zaradi stanovanja kakor tudi zaradi banketa najkasneje do 5. vel. srpana pri g. tovarišu M. Pučelik-u, v Mariboru, Kokoschinegstrasse 36.

Organizacija — naša dolžnost.

O organizaciji slovenskega učiteljstva se mnogo govori. Zdaj prinese ta, zdaj oni časnik kakšno pohvalno frazo o tesni združenosti slovenskih učiteljev v eno samo močno in mogočno skupino. Da, še več. Slovenski pedagoški časniki ne morejo dovolj pohvalno govoriti o naši sicer maloštevilni, a krepki četi, ki „se bojuje z nadorjaško močjo proti škodljivemu, žal tako znatnemu vplivu reakcionarnega duha slovenske politike za našo procvitajočo šolo.“ Tako lahko čitaš v marsikaterem listu bratskih naših narodov. Povsod se proslavlja za čudo velika organizacija slovenskega učiteljstva. Naglaša se, da vzdržuje naše maloštevilno društvo tri časnike,* čim narodi z dvakrat tako veliko množico učiteljev jedva en časnik (celo

*) Lepo in hvalevredno je, da imamo že tri časopise, ki so naša last in naš ponos; a to je še vse premalo za dosego našega smotra. Časopisje igra dandanes veliko in važno ulogo. Potom časopisja moramo priti v dotiko z vsemi narodnimi sloji, če hočemo da nam bodo zasijali

z deželno podporo) premorejo. — Tako torej javnost sodi o nas.

Mi pa, ki vemo, kakšno je sedanje stanje naše stanovske organizacije, se moramo tem pojavom čuditi. Za Boga, ali so slepi vsi vkupe, da ne vidijo pravega našega stanja? — Ali ne čutijo, da iz naših vrst že davno več ne veje tista sveža sapa delavnosti za stan, za šolstvo? — Ali ne vidijo, da drži ogromna večina učiteljev rok križem, da stoji na strani in gleda, kako se trudi v brezupnem težkem delu peščica ljudi črez dan zopet za silo to popraviti na poslopju, kar je črez noč podrla sovražna roka mogočnih nasprotnikov?

Ali so slepi, ali nas hočejo zazibati v osrečevalno, brezskrbno panje? Da smo spali, da nismo stali na straži, ko je prišel nevoščljivi sovražnik, tega se morda zavedamo sedaj, ko že ljulika bujno poganja, ko se nam je bati, da nam ta plevel zaduši še tisto malo število klasov, ki bi naj varovali na naših pragih, da jih ne prestopita beda in glad. — Naša stanovska organizacija je prazen nič, ki zamamljivo zaspava za delo sposobne naše tovariše.

Učiteljska društva bi naj bila ognjišča učiteljskega združenja. In kako pa izgledajo ta učiteljska društva? Večina izmed njih — dremlje, in tam nekje na Kranjskem je eno že zaspalo. Sledilo jih bode kmalu več, če ne splaši naše Feake kaj posebnega iz sedanjih položajev. V naših učiteljskih društvih je bolno predsedstvo in je bolan društenik. — Kaj se predava po učiteljskih društvih? S samimi pedagoškimi temami še naša naloga ni dovršena. Treba je tudi, in to v sedanjem stanju predvsem drugim, političkih predavanj, predavanj, ki se tičejo naše organizacije, naših zahtev in našega boja.

Da ni predsedništva, da ni častnih mest v učiteljskih društvih, bi bilo vse boljše. A tako se pulijo v neorganizovanem društvu za ta mesta, zamera sledi zameri, kdor ni dosegel svojega mesta se več ne vdeleži zborovanj itd. Manjka nam duha, ki veže ude v celoto, duha, ki sili človeka, da se umakne sposobnejšemu v prid stvari. V mnogih društvih zavzemajo nesposobni ljudje predsedniško mesto. Vsled tega mora tisto društvo tudi hirati. „Nicht immer ammeisten erfahren ist, wer der älteste an Jahren ist“, ta stavek naj bi se uvaževal. Skrbite predvsem za to,

boljši časi. S slovensko inteligenco smo v dotiki potom „Slovenskega Naroda“, „Soče“ in „Domovine“. Časih nam služi tudi „Edinost“. Nismo pa še lista na Slovenskem, s pomočjo katerega bi stali v dotiki z maso naroda, s kmetijskim ljudstvom in z našim ohrtnikom. Ta nedostatek v naši organizaciji moramo popraviti kar najhitreje! Tako so organizovani češki in nemški učitelji.

Uredn.

da postanejo najsposobniši predsedniki, najsi bo to prov. podučitelj ali ravnatelj, to nima vpliva, vplivati sme edino le sposobnost za to mesto. Skrbite za to, da vznikne v društvih duh lastnovoljnega podrejanja, potem je upati, da se bo v naših društvih marsikaj popravilo.

Pa tudi posameznik sam more organizaciji mnogo koristiti s tem, da popolni svojo lastno osebo. Vsak mora proučavati najvažnejša vprašanja, ki se tičejo družbe, njenega obstanka in njenega popolnjevanja. Ugled mase pada in se dviga z ugledom posameznih članov. Ako še zvežejo glupci, tedaj zbuja ta potencirana glupost samo zasmeh med občinstvom. Kjer se zvežejo naobraženi ljudje, se ustanovi forum, ki utegne biti kot sodišče daleč na okrog uvaževano. Zato ponovim: za organizacijo je potrebno, da se udi popolnijo sami zase.

Za mnoge je težko se vdeleževati zborovanj, za mnoge skoro nemogoče. Tu ne pomaga drugega, nego da se nemožnost izpremeni v možnost. Skrajno pa moramo obžalovati, da se vsled malomarnosti ne vdeležujejo zborovanj takšni, ki so v najbližji okolici zbirališča, a se vendar umaknejo pod katerim pogojem zborovanju. A pravim Vam, da se še bode Vaša malobrižnost kaznovala na Vas samih, ko bode ječali v sponah birokratizma in klerikalizma, bolje nego danes!

Kako čudno je človeku pri srcu, ako vidi, kako krasno so organizovani učitelji drugih narodov. Nas nadkriljujejo že bolgarski učitelji po svoji organizaciji. Nekdaj je bil slovenski učitelj prvi med jugoslovanskimi, danes temu ni več tako! Kriva je menda samo naša vztrajnost v — lenarjenju. — Drugi učitelji se popolnjujejo, ne delajo samo za razvoj narodnosti — po krčmah, ampak nadomeščajo to, kar jim manjka, z lastnim trudom, dokler ni njih naobrazba popolna. Zato pa tudi poznajo korist poštene, trdne organizacije in tvorijo taisto trdno skalo, kjer se je že toliko birokratiških nakan razbilo. Tako drugi narodi, vsi napredujejo, mi pa padamo. Nizko bomo stali nekdanj pod drugimi, nihče nas ne bode obžaloval, vse bode zatrjevalo, da smo si vse sami zakrivali. In vendar bi ne bilo treba prosjati milovanja po svetu, in vendar bi še bil čas, da se potegnemo za pohvalo! Še bi bil čas, treba samo dostaviti vprašanje: ali bode naša volja dovolj silna?

Tovariši, pripravljajmo se vsak zase na mesto, ki ga naj zavzamemo v celoti. Ne tratimo časa s tistimi obskurnimi službicami, ki jih je „Tovariš“ navel v 19. št., ampak popolnujemo svojo naobrazbo. Posebno mlajši učitelji naj ne držijo v tej zadevi rok križem. Človek vendar le toliko velja, kolikor zna. Bogatinu ni treba ničesar vedeti. Mi, ki smo gmotni reveži, skrbimo za svoje duševno bogastvo.

Združimo se ožje. Naša učiteljska društva morajo postati ognjišča, kjer se kaže sloga in moč učiteljstva, kjer se sloga in moč gojita. Vsakdo izmed učiteljev je moralistično prisiljen biti član društva učiteljev, sicer si imena učitelja ne sme prilastiti. — Podrejajmo se v društvih sposobnejšim tovarišem brez ugovora. Potisnimo zasebne stvari v društvu v ozadje, sicer škodujemo samemu sebi in stanu. Osebnosti so v navadnem življenju neizogibne, v društvenem življenju pa nimajo smisla, ne pravice. — Ne iščimo časti, ne sovražimo drugih radi prednosti. Če spoznajo tovariši, da si sposoben za

kakšno častno mesto, tedaj te bodo tudi postavili nanj. Če se sam krivo sodiš, ali če te drugi krivo sodijo, pa potrpi, dokler se zadeva ne razjasni.

Naš program naj se v prihodnjem po učiteljskih društvih popravi. Ne samo pedagogiko, malo tudi politike. To bode dobro delovalo na našo organizacijo, društva pa bodo postala to, kar je njihov namen, bodo nadaljevalni tečajji, kjer se učimo taktike in vztrajnosti v našem boju za našo srečnejšo bodočnost.

Organizacija, prava organizacija — naša najsvetejša dolžnost. Kot posamezniki nimamo moči, v tesni zvezi rastejo naša moč, naš ugled, pa tudi samozavest.

△

C. kr. obrtne strokovne šole v Ljubljani.

Pomen in važnost obrtnih učnih zavodov narašča od dne do dne, kajti v nobenem stanu ni boj za obstanek tako težak, kakor pri obrtnem stanu. Kdor se poda v ta boj, kdor se posveti obrtnemu stanu, ima le tedaj upanja do sigurne eksistence, ako razpolaga z zadostnim strokovnim znanjem. To znanje pa v prvi vrsti nudijo obrtni učni zavodi, kateri imajo nalogo, privedi svoje učence na vrhunec onega obrta, ki je predmet dotične šole. Opremljeni z vsemi modernimi sredstvi, imajo učiteljsko osebje, ki docela pozna potrebe in težnje obrtnega življenja, so obrtne šole danes velevažen faktor za vsak narod, ki ima med seboj razvit in probujen obrtni stan in ki se hoče otresti tuje, uničujoče konkurence.

Obiskovalci obrtnih učnih zavodov se v prvi vrsti rekrutirajo iz ljudske šole. Ugodno dovršena ljudska šola je podlaga za vstop, in zategadelj je važno za gospode tovariše na ljudskih šolah, da poznajo ustroj in nalogo, sprejemne pogoje in končni cilj obrtnih šol, katerim pripravljajo učeniški material. Ko zapušča učenec ljudsko šolo, se nudi učitelju najlepša prilika, opozarjati dečke in deklice, osobito pa njihove starše, na obrtne zavode, ter jim s svetom in podatki olajšati izbiro prihodnjega stanu.

V naši državi imamo troje vrst obrtnih zavodov z dnevnim poukom: državne obrtne šole, strokovne šole in rokodelske šole. Prvi so največji zavodi in so pravzaprav le konglomerat različnih strokovnih šol pod skupnim vodstvom. Njih posamezni strokovni oddelki se v ničemer ne razločujejo od takozvanih strokovnih šol, ki žive samostojno na raznih krajih. Ljubljanska strokova šola za lesni obrt je n. pr. povsem tako organizovana, kakor dotična strokovna šola, ki tvori en oddelek graške državne obrtne šole. Tretja vrsta obrtnih zavodov so rokodelske šole, ki imajo namen, da nadomeščajo prve razrede nižje realke. Učenci se uče samo take predmete, ki so v zvezi z obrtnim stanom, vsa druga teorija, kakršne se realec mora tudi učiti, pa je izpuščena iz učnega načrta.

V naši domovini imamo samo drugo vrsto obrtnih učnih zavodov, namreč strokovne šole. Največje se nahajajo v Ljubljani, in sicer strokovna šola za lesni obrt in strokovna šola za umetno vezenje in pletarstvo. Obe stojita pod skupnim vodstvom in spadata, kar se tiče obiskovalcev, med prve enake zavode v Avstriji.

Namenil sem se, v nastopnem podatki gospodom tovarišem iz ljudske šole kratko skico o organizaciji in o

namenih teh dveh zavodov, meneč, da s tem ustrežem vsem onim čitateljem „Učiteljskega Tovariša“, ki se v interesu našega ljudstva zanimajo za obrtno šolstvo, osebno pa za ono, ki je v prvi vrsti pristopno našemu narodu.

A.

Strokovna šola za obdelovanje lesa.

Zavod ima naslednje oddelke:

- a) za pohištveno in stavbinsko mizarstvo.
- b) za strugarstvo,
- c) za rezbarstvo,
- d) za podobarstvo s posebnimi ozirom na cerkveno umetnost,
- e) za pletarstvo in
- f) javno risarsko šolo.

Prvi štirje oddelki imajo namen, na podlagi umerjenega teoretičnega in praktičnega pouka vzgojevati mizarje, strugarje, rezbarje in figuralne podobarje ter jim podajati ono množino vede in spretnosti, kakršno zahtevajo potrebe sedanjega časa. Pletarski oddelk ima pa še posebe nalogo, obiskovalcem podajati vse potrebne tehnične spretnosti in znanja v pletenju košaric in racionalni vrboreji, obenem pa pospeševati in povzdigniti dotično domačo industrijo.

Teoretični pouk na zavodu obsega splošno izobraževalne, tehnične, umetnoobrtne in kupčijske predmete; osebno pa se goji pouk v risanju v zvezi z razlaganjem, s konstrukcijskimi vajami in z izumljenjem načrtov. S pomočjo risarskih predmetov (prostoročno risanje, prostoročno risanje po modelih, geometrijsko risanje, projekcijsko risanje in nauk o sencah, arhitektonsko oblikoslovje in strokovno risanje) se učenec uri v izdelovanju konstruktivno in artistično pravih narisov in skic, spoznava najvažnejše sloge in se vadi samostojno pripravljati načrte za preprostejše predmete.

Tehnološki predmeti obsegajo pouk o elementih strojev, o motorjih za mali obrt, o tehničnih svojstvih in o strojnih sredstvih za obdelovanje lesa; poleg tega računa o transmisijah, o napravi mehaničnih delavnic, opis najvažnejših strok lesne industrije in končno temeljne pojme o obrtni higijeni.

V kupčijskih predmetih se uče vsi važnejši obrtni spisi, glavna pravila enostavnega knjigovodstva in za obrtnika važna obrtna določila (obrotni zakon, zavarovanje proti bolezni in nezgodi). Računstvu je učni smoter, pričuti vse za obrtnika važne računске vrste, kalkulacije materijala in izdelkov.

Največje število učnih ur pa pripada pouku v delavnicah; tu se učenec sistematično in po priznanih metodah vadi v vseh delih dotičnega obrta in dotične umetnosti. Največja važnost se polaga na pravilno in solidno delo. Uče se vsi moderni načini dela in dekoracije, gojenec se seznanja z vsemi slogi in dobiva toliko pobude za praktično življenje, kolikor mu je navadna delavnica nikdar ne more podati.

Strokovno šolo lahko obiskujejo redni učenci, to so taki, ki se hočejo učiti v smislu učnega načrta v vseh predpisanih, letnikih in izredni učenci ali hospitantje, ki se vdeležujejo le nekaterih učnih predmetov in žele torej ne glede na predpisani učni načrt popolniti le nekatere praznine svojega znanja.

Obisk šole je v prvi vrsti priporočati sinovom obrtnikov, ki se pečajo z lesnim obrtom, torej učencem, ki nameravajo prevzeti očetov obrt ali se mu pa vsaj po-

svetiti. Pri sprejemu imajo taki učenci prednost pred drugimi, in nanje se tudi najbolj ozira pri oddaji ustanov in podpor.

Popolno izvežbanje rednih učencev v enem od a) do d) navedenih oddelkov traja v normalnih razmerah štiri leta; le v pletarskem oddelku je mogoče doseči učni smoter v enem do dveh letih.

Odhodno izpričevalo zavoda daje pravico za nastop in samostojno izvrševanje priučenega obrta (dokaz usposobljenosti).

Kar se tiče prihodnosti absolventov, je treba opozoriti na nekatere zmote in napačna mnenja, ki so razširjena glede tega vprašanja. V prvi vrsti je poudarjati, da ni tako lahko dospeti do relativno ugodnih mest. Le nekaterim se posreči, da pridejo po dovršeni strokovni šoli v višje učne zavode (tehnološki obrtni muzej, umetno-obrtna šola avstrijskega muzeja, akademija upodabljačih umetnostij) in četudi zavzemajo nekateri absolventje rezmerno dobre službe kot tvorniški vodje, tehnični uradniki, delovodje in risarji, so to le izjeme in ne pravilo.

Skoraj vsi absolventje morajo pričeti kot obrtniški pomočniki in pridejo le pri ugodnih razmerah in po daljši praksi do boljših postojank ter postanejo delovodje, risarji ali samostojni obrtniki.

Napačno je tudi domnevanje, da je absolvent po dovršenem uku na zavodu v vsakem oziru samostojen, v svoji stroki povsod doma in da mu ni treba ničesar več storiti za svoje nadaljnje izobraževanje.

Tako mnenje je povsem pretirano, kajti nobena šola na svetu ne more nadomestiti praktične izkušnje. Šola daje potrebno pobudo, izuči pa človeka le življenje. Zato je absolventom priporočati, da vstopijo kot pomočniki v vzorno opremljene delavnice, osebno pa da poiščejo dela v večjih mestih inozemstva.

Pripomniti je tudi, da šola nikakor nima namena skrbeti za naraščaj navadnih obrtniških pomočnikov, temveč zavod hoče vzgajati bolj izobražene in bolj uporabne moči, osebno pa izboljšati v strokovnih krogih zanemarjeni umetniški čut in vplivati s pripomočki moderne tehnike.

Končno je treba še opozoriti, da je nastop in samostojno izvrševanje obrta v današnjih razmerah jako težko in skoraj vsakemu nemogoče, kdor nima bogate praktične izkušnje in zadostnih denarnih sredstev.

Sprejemni in življenski pogoji. Kdor hoče vstopiti v šolo kot redni učenec, mora dokazati, da je ugodno dovršil ljudsko šolo in da je star 14 let. V oddelk za pletenje košaric se sprejemajo tudi ženski frekvetantje.

Hospitantje smejo vstopiti tudi med šolskim letom, ako to prostor dopušča.

Za domačine je pouk na vseh oddelkih brezplačen. Inozemci (redni kakor tudi izredni učenci) plačajo na leto 200 K šolnine.

Za učence je v mestu mnogo stanovanj na razpolaganje. Za popolno oskrbo je plačati približno 24 do 40 K na mesec; stanovanje samo velja mesečno 4 do 8 K. V ljubljanski ljudski in dijaški kuhinji se dobi hrana za razmerno jako nizko ceno; vrhutega dovoljuje ta dobrodelni zavod učencem vsako leto tudi nekoliko prostih mark za kosilo in večerjo.

Pri izbiranju stanovanja je treba največje previdnosti; ravnateljstvo ima boljša in zanesljiva stanovanja stalno v

evidenci, in zato je v interesu staršev, da se v zadevi stanovanja vselej obrnejo do ravnateljstva, ki jih bode pri tej izberi drage volje podpiralo s svojimi izkušnjami.

Redni učenci dobe potrebne šolske knjige, pisalne in risarske potrebsčine večinoma brezplačno pri ravnateljstvu šole.

Zavod ima primerno knjižnico poučne in zabavne vsebine.

Javna risarska šola. Ta oddelek daje samostojnim obrtnikom, pomočnikom in absolviranim učencem zavoda priliko, da se po navodilih učiteljev vadijo v kopiranjju in izumljevanju umetnoobrtniških objektov, oziroma v strokovnem risanju.

Oni obiskovalci, ki še nimajo dovolj osnovnega znanja v risanju, se poučujejo mesto v strokovnem, najprej v elementarnem, v prostoročnem in geometričnem risanju in oblikoslovju.

Pouk se vrši vsako nedeljo od 8. do 12. ure dopoldne.

Obiskovalci javne risarske šole smejo tudi obiskovati posamične predmete strokovne šole, kolikor to dopuščajo prostori.

Razmerje z domačimi obrti. Med najbolj važne naloge zavoda spada pospeševanje domače industrije, osobito pa malega obrta.

Ta smoter se dosega z izposojevanjem predlog, narisov in knjig, z oddajanjem naročil, s preskrbovanjem načrtov, skic in detajlov, z brezplačnimi nasveti o virih, cenah, o tehničnem postopanju, konstrukcijah itd.

Vsak obrtnik ima pravico obračati se v takih in enakih zadevah na zavod; pri vnanjih obrtnikih zadošča navadna listnica ali kratko pismo, samo da je dotična želja točno označena. Tu bodi povedano, da nima zavod samo bogate zbirke predlog za mizarje, strugarje, rezbarje in podobarje, temveč tudi za razne druge obrti (n. pr. za slikarje, ključarje, kamenarje, pečarje, stavbinske obrti itd.).

B.

Strokovna šola za umetno vezenje in čipkarstvo.

Šola se deli v tri oddelke; ti so:

- a) oddelek za umetno vezenje,
- b) oddelek za šivanje čipek, ki imata po 3 letne tečaje s posebnim ateljé-kurzom za absolventinje, in
- c) oddelek za pletenje čipek z dvema letnima tečajema.

Zavod ima namen, vzgajati umetniško izvežbane vezilje in čipkarice. Na eni strani naj oživi ostanke istovrstne domače industrije, ohranjene še na Kranjskem, na drugi strani pa naj omogoči na podlagi pravih, zakonom sloga primernih principov in po zgledih dobrih vzorcev splošno racijonalno izurjenost v belem in pisanem vezenju ter v čipkarstvu.

Pouk je deloma teoretičen, deloma praktičen in obsega predmete: Nemški jezik, slovenski jezik, računstvo in knjigovodstvo, elementarno prostoročno in strokovno risanje, prenašanje vzorov na blago, rezanje oblik, osobito pa praktična dela v ateljejih, katerim je odločeno največje število učnih ur. Tu se učenke po priznanih učbah sistematično poučujejo, seznanjajo se z najvažnejšimi metodami izdelovanja in dekoracije, z vsakovrstnim materialom in njega dobavo, ter spoznavajo vse zahteve,

katere stavlja sedanji čas do umetnoobrtnih ročnih del.

Učenke so redne ali pa izvanredne; prve se zavežejo, da bodo obiskovale ves pouk, kakor ga zahteva učni načrt, druge (hospitantinje) pa obiskujejo šolo, da prouče le eden ali drug predmet, in sicer v dnevih in urah, katere določi vodstvo v posebnem dogovoru z njimi.

Sprejemni pogoji za vse učenke so: dovršeno 14. leto, dokaz, da je učenka ljudsko šolo absolvirala z ugodnim uspehom in da ima nekoliko spretnosti v elementarnem risanju.

Pouk je brezplačen. Inozemkinje (učenke ali hospitantinje) plačajo 200 K učnine na leto.

Dela učenk so njih last, ako predstavljajo učni načrt, n. pr. vzorni prti, vzorni trakovi itd.

Redne učenke dobivajo v to potrebni material od šole zastoj. Pisalno in risalno orodje pa si morajo same preskrbovati. Hospitantinje si morajo ves material in vse priprave za delo napravljati ob svojih troških.

Javna risarska šola za deklice in dame ima soroden namen, kakor javna risarska šola, katero smo prej opisali. Deklice in dame imajo tu priliko, kopirati in risati po vzorcih in po naturi. Pouk je brezplačen in se vrši vsako sredo in soboto popoldne od 2. do 4. ure. Pri vstopu je plačati 2 K vpisnine, ki se porabi za nakup učnih sredstev.

Ustanove in podpore na obeh strokovnih šolah. Oba zavoda sta z ustanovami in podporami razmeroma bogato preskrbljena. V tekočem šolskem letu so bile izplačane za ustanove nastopne vsote:

Od učne uprave 1180 K, od deželnega odbora 3060 K, od občinskega sveta ljubljanskega 500 K, od trgovske in obrtniške zbornice 1640 K in od kranjske hranilnice 2200 K, skupaj torej 8580 kron.

Vrhutega daje naučni erar ravnateljstvu na razpolago za hipne podpore v slučaju hude potrebe, bolezni itd., letno vsoto 1400 K, a podporno društvo razdeli vsako leto približno 200 K za razne podpore.

Pričetek in konec šolskega leta na obeh šolah. Šolsko leto se prične s 16. septembrom, končuje pa s 15. julijem. Med šolskim letom so iste počitnice kakor na ljubljanskih srednjih šolah.

Ivan Šubic.

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Učiteljske pravice v intelektualnem (duševnem, moralnem) obziru.

B.

C. kr. okrajni šolski nadzornik in domača učiteljska konferenca pod njegovim predsedništvom.

Z juridičnega stališča nima c. kr. okrajni šolski nadzornik veliko pravic, kakor je objektivno šolski nadzornik sam pripoznal. Tem večja pa je njegova moralna moč, njegova avtoriteta, ki mu je po zakonu in po njegovem poklicu podeljena. Vsled obilnih dolžnosti, ki jih ima, vsled izkušnje, katero si pridobiva na licu mesta, zadobe njegove besede veliko veljavo, kadar kaj poroča in predlaga na višjem mestu. Zato so časih njegovi predlogi že skoro razsodba. Najboljše je, ako nadzornik nastopi kot sodnik na licu mesta, da n. pr. v smislu inštrukcije z dne 18. vel. travna 1869. z lepa poravna pritožbe in prepire že pri domači konferenciji, ki se vrši pod njegovim vodstvom.

Pri tej konferenciji je učiteljstvo skoro brez pravic, ali drugače rečeno, misli naj se v lastnem interesu, da je brez pravic. Le tedaj svetujemo učiteljem, da se branijo, ako bi se jim krivične reči po nadzorniku očitale z ozirom na § 4 omenjene inštrukcije.

Po tem § se učitelj lahko pritoži, ako bi se mu od strani nadzornika ali katerega učitelja ali nadučitelja tako do kože šlo, da bi njegov ugled trpel. Take pritožbe se morajo zabeležiti v dotičnem zapisniku ravno tako, kakor vse, kar se je pri konferenciji govorilo in poudarjalo. Narava te konferencije je seveda v tem, da se ne more zahtevati, da bi se pri nji kaj sklepalo ali glasovalo. Tudi drugače je učiteljem dovoljeno tudi pri tej konferenciji, da povedó in da se zabeležijo tudi druge pritožbe ali želje zastran šole, tovarišev ali krajnega šolskega sveta. Ali vkljub temu svetujemo sodrugom pri tej konferenciji, ki ne more imeti parlamentarnega obraza, veliko zmernosti, takta in potrpežljivosti, zakaj višje inštanace smatrajo to konferencijo za del uradnega postopanja, pri kateri se mora vsak državljani dostojno vesti, da se ne pregreši zoper v vseh rečeh potrebno subordinacijo.

(Dalje.)

Zmes.

XIV.

Naš klerikalni kolega se je razjezil in v svoji sveti jezi brca kakor malo otroče. Povem mu, da se v „Zmesi“ nabira n a l a š č pikantno gradivo iz vseh časnikov, katero ni treba, da bi moralo biti originalno, kakor je tudi životopis J. Krstnika de la Salle pošteno preplonkan.

Začnimo torej s cvetkami iz vrta „Slov. učitelja“ št. 13. „Glasilo, ki brez prestanka grize naše poštene učitelje in učiteljice, je „Učit. Tovariš“. Vse to se godi v imenu kolegijalnosti, katero ta list povzdiguje in v imenu učiteljskega ugleda, za katerega se bojuje. „Zmes“ se imenuje tisti predal, kamor znašajo „Tovariševe“ korifeje svoje otrobe. Seveda je vse, kar je tu „zmešanega“, bilo že prezvečeno od „Sl. Naroda“. Kajti toliko možgan Dimnik in njegovi tovariši nimajo, da bi se jim kedaj kaka originalna misel zasvetila v glavi. Njih metier je „prepisovanje“. G. urednik! Dobro bi bilo da razpišete nagrado za najboljši spis: „Kakšen je razloček med klerikalnimi in liberalnimi možgani?“

Jaklič obsoja javno tudi skrajno razžaljivo pisavo „Tovariševo“ o prof. Kržiču, ki je rohnal nad „Tovarišem“, in pravi: „Mi smo vedno čakali, da bode g. profesor sam krepko zavrnil te napade. Toda ker on v svoji z n a n i s k r o m n o s t i (o jej!) tega ni storil, štejemo si vendar mi v svojo časnikarsko dolžnost . . .“ In „Vsak katehet mora obsojati list, ki v svojem cinizmu že tekmuje z najbolj umazanimi časniki. Morda se pa g. prof. K. preveč boji nevarnosti. Učiteljski list s takimi načeli, kakoršne zastopa „Učit. Tov.“, bi bil res škodljiv učiteljstvu in šoli, ko bi ne bil k sreči skrajno — neumen. Kedor noče verjeti, da „Tovariš“ kompromituje in smeši slov. učiteljstvo pred svetom, naj bere Svobodove članke, ali pa Dimnikove opazke in naj potem odkritosrčno pove, ali je mogoče ta list smatrati resnim? Zato „Učit. Tov.“ res ne zasluži stroge obsodbe, temveč k večjemu le pomilovanje“. No sedaj ste pa zvedeli g. urednik! Ali Vas ni obšla zona in groza?

Prof. Keržič je gotovo hvaležen za tako obrambo in bode svojo hvaležnost pokazal v dež. šol. svetu, da

pride kedaj Jaklič iz dobrepoljske univerze v Ljubljano. Dandanes je vse mogoče, saj je po „Slovcu“ dejal neki učitelj, da ima „Učit. Tov.“ samo za to, da bi prišel v Ljubljano. Ali ni to klasično?

Nadučiteljsko službo na Rakeku je dobil eden izmed „tridesetih“, pred kratkim pa je učitelja Kremžarja vodil po Ljubljani dr. Janežič od Klofutarja do Šušteršiča in zmaga bode njegova.

Zadnji čas so začeli prenapeti kaplančki raz leco zabavljati učiteljem. Nadučitelj Žirovnik ga je pa krepko prijel, in možicelj je vse utajil, zakaj ljudstvo ga ni razumelo. Iz tega sledi, da je ali ljudstvo še grozno neumno, da ne razume katoliških resnic, ki se razlagajo na prižnici, ali pa se je kaplan zbal posledic za svoj skrivnostni govor.

V Dobropolji je kaplan Žagar napadel raz leco nadučitelja organista, ki je po pridigi ostavil orgljanje. Tako je prav.

Kurat Budin v Pevmi pa je bolj korajžen, ker napada ljudi na cesti s palico. „Soča“ pravi: „Ali mu nič ne očita vest, kako je on potreben palice? Ali se ne spominja, kolikokrat je bil v takih situacijah, radi katerih je zaslužil prav pošteno palic po zadnjih delih svojega posvečenega telesa? Nič, nič, tem ljudem vest ne očita ničesa, saj jim je vse dovoljeno . . .“

Dne 24. m. m. je bil političen shod v Žalcu, na katerem je tovariš Žmave vprašal, ali se poslanci res hočejo potegovati le za šestletno šolsko obiskovanje, na kar je odgovoril dr. Dečko, da to ne spada na politični shod. Za Boga, zakaj pa imajo politične stranke vedno šolo v svojem programu, zakaj pa je poslanec Žičkar govoril v Zaverču, da je za 6letno obiskovanje? In že cesarica Marija Terezija je rekla: „Die Schule ist ein Politicum“. Vsekakor žalostno je, da naši poslanci nimajo poguma jasno in javno izreči svoje mnenje glede ljudske šole.

V „Oest. Schlzgt.“ objavlja predsedstvo „Nemške učiteljske zveze“ cirkular na vse učitelje v Avstriji, v katerem se pozivlja iste, da naj podavajo vesti o duhovnikih, žive le-ti po principih in naukih, katere oznanjujejo. Posebno naj pri obveščanju pazijo, da povedo, ali so v župniških „netjakinje“, ali odhajajo kedaj kuharice daljšo dobo iz fare, ali zanemarja duhovnik verski pouk v šoli, ali ščuva proti učitelju, razdaja li časopise in tiskovine med šolske otroke, na kakšne časopise je naročen itd.?

Z veliko slastjo je Koblar objavil, da je od duhovnov do leta 1898 v Avstriji ustanovljenih za dijake 1945 ustanov z glavnico 6,291.311 gld. Ako pomislimo, da so omenjene ustanove bile ustanovljene tekom 100 let, in da dobivajo samo škofje na leto 2,888.561 kron dohodkov, koliko šele vsa avstrijska duhovščina, potem moramo reči, da je to delovanje „mrtve roke“ smešna malenkost. — V Olumucu je škof ustanovil več ljudskih in meščanskih šol. In ta škof ima 575.668 K letnih dohodkov. Ali bi se mu kaj poznalo, ko bi hotel 100.000 K dati v šolske namene? S takimi malenkostmi hoče Koblar dokazati, da duhovščina ni nasprotnica šole? Pojdite rakom žvižgat!

Rešetar.

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. (Okrajna učiteljska konferencija.) V soboto 23. dne m. m. je bila v telovadnici

I. mestne 5 razredne deske ljudske šole okrajna konferencija slovenskih ljudskih šol v Ljubljani. Ob 8. uri otvori konferencijo c. kr. okrajni šolski nadzornik gosp. prof. Fr. Levec, pozdravi zbrano učiteljstvo in prisotne goste, imenuje svojega namestnika g. naduč. Fr. Gabrška, učiteljstvo pa izvoli za zapisnikarja gđc. učiteljico Avgusto Matanovič in učitelja L. Jelenc. Potem naznani gosp. predsednik, kakšno usodo so imeli sklepi lanske konferencije.

Prav temeljito in zanimivo je bilo poročilo g. predsednika o nadzorovanju mestnih javnih in zasebnih šol. Izjavil je, da je našel v veliki večini razredov in iz večine nadzorovanih predmetov v obče povoljne učne uspehe. Število nezadostnih učnih uspehov je jako neznačno in ga daleč presega število razredov, v katerih je mogel konstatovati prav dober napredek. Povsod je našel lep red in dobro disciplino. Podal nam je mnogo navodil, kako naj bi odpravili nedostatke pri vzgoji in pouku. Pozorno je sledilo učiteljstvo njegovim zanimivim izvajanjem. Ljubljansko učiteljstvo ima v svojem nadzorniku res izbornega šolnika. Po nadzornikovem poročilu je govoril g. vodja J. Maier o dunajskem učnem tečaju za zdravljenje jecajočih otrok po Berquandovi metodi in navodilu, kako je ravnati v šoli s takimi otroci. Na predlog g. Dimnika izreče konferencija gospodu poročevalcu zahvalo na zanimivi razpravi. G. ravnatelj Hubad pa še izrazi željo, da bi gosp. poročevalec priredil tak tečaj v Ljubljani, da nam pokaže tudi v praksi, kako nam je ravnati z jecajočimi otroci. Gospod vodja bo vstregel izraženi želji. Nato je govoril g. nadučitelj Črnagoj: V koliko naj se mestni učitelj ozira pri šolskem pouku na gojenje cvetic in sadjarstva. Lepim besedam je sledila glasna zahvala, in konferencija je izrekla g. govorniku zahvalo. Potem se odobre nasveti posameznih šolskih vodstev in odobre razni računi. S tem je bil izvršen dnevni red, in gospod predsednik se spominja z navdušenimi besedami našega modrega vladarja, ki je pred 31. leti postavil z novim šolskim zakonom temelj današnji napredni in svobodni ljudski šoli. In zlasti letos, ko stopi v sedemdeseto leto svojega življenja, pošilja učiteljstvo zanj iskrene želje proti nebu, da bi mu večni Bog dodelil zdravje in srečo do skrajnih mej človeškega življenja. Gospod predsednik pozivlje zbrano učiteljstvo, da zakliče svojemu največjemu dobrotniku, cesarju Francu Jožefu I. „Slava!“ Učiteljstvo se je odzvalo navdušeno temu pozivu in zapelo cesarsko pesem.

Iz litijskega okraja. Gotovo je bilo do letos za nas žalostno, ker nismo imeli svojega šolskopoliškega časnika. Zdaj pa imamo, hvala Bogu, dobrega „Tovariša“, v katerem se lahko pogovarjamo tudi o šolskopoliških stvareh s svojimi razkropljenimi brati in tovariši.

Učitelj — osobito v osamljenem kraju — potrebuje dostikrat dobrega sveta, pojasnil, pomoči, tolažbe in vzpodbujanja pri svojem trudapolnem delu. Kje naj bi tedaj dobil vse to? Kje drugod, kakor v svojem glasilu, ki ga pišemo, zalagamo in izdajamo sami! Vrlo uredovani naš „Tovariš“ nam je porok, da bomo prijadrili do boljše bodočnosti, če bomo hodili pogumno in nevstrašeno po njegovih blagohotnih navodilih.

Dasi tudi živimo oddaljeni in večinoma osamljeni od svojih dragih, naprednih ljubljanskih kolegov, vendar

smo prav njih nazorov in se popolnoma strinjamo z njimi.

Reči moramo, da stoji učiteljstvo litijskega okraja kot trdna skala — izvzemši par zaslepljenec, ki se prodajajo našim nasprotnikom — v taboru „Učiteljskega Tovariša“ in narodno-napredne štranke.

To hočemo pokazati tudi dejansko dne 18. t. m., ko bomo izvolili dva zavedna, narodnonopredna zastopnika v c. kr. okrajni šolski svet.

Izvedli smo, da nekdo, ki ni zanesljivo naš, pisari šolskim vodstvom v okraju ter kar naravnost in „za božjo voljo“ prosi, naj učiteljstvo pri konferenciji glasuje za njegovo malenkost.

No, gospod kandidat, čeprav ste tako skromni — vendar bo težko kaj!

V svoji „okrožnici“ tudi našteva in pripoveduje — nalik svetemu Pavlu: „petkrat sem bil tepen, trikrat v verigah“ — koliko je že pretrpel in storil za ubogo učiteljstvo pri okrajnem in deželnem šolskem svetu itd.

To vse je res jako lepo; toda gospod kandidat nam ne bo menda štel v greh, ker se drznemo omeniti, da je pregovor: „Dobra reč se sama hvali in ponuja“ znan večini učiteljstva tega okraja.

Uverjen naj bode, da bomo volili svojim zastopnikom take može, kakoršne nam slika naš cenjeni „Učiteljski Tovariš“ v svoji 19. številki z dne 1. mal. srpana 1900, v sestavku „Učiteljski zastopniki v okrajnih šolskih svetih“.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.“ „Zavezina“ društva opozarjamo še enkrat, da naj nam vrnejo „Društvene izkaze“ prav zanesljivo do 15. t. m. Prijavljene delegate priobčimo v prihodnji št. našega glasila.

Letne doneske „Zaveze“, ki jih je bilo vposlati „Zavezinemu“ blagajniku do konca velikega travna, so poslala šele 3 društva. Ali ni tu vmes malo malomarnosti gg. blagajnikov?

C. kr. okrajno glavarstvo mariborsko je prepovedalo graški vojaški godbi koncertrirati v „Narodnem domu“, boječ se velikih demonstracij, ki bi jih baje ne moglo zabraniti!

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“.

Ljubljansko učiteljsko društvo priredi v četrtek, dne 12. mal. srpana t. l. izlet v Škofljico. Izletniki se odpeljejo ob 1. uri popoldne z dolenskega kolodvora. Gostje dobro došli! Zlasti č. gg. tovarišem iz ljubljanske okolice se nudi s tem najugodnejša prilika, da se sestanejo z ljubljanskimi tovariši.

Štajersko.

Nasvet bratskim društvom. Za Slomšekovo slavnost, kakor tudi za običajne „Zvezine“ skupščine in druge skupne nastope naših društev bilo bi umestno, ako bi si ista naročila trpežne trakove z napisi. Na naše tozadevno vprašanje izjavil je predsednik „Zaveze“ g. Jelenc, da bi on drage volje vse potrebno oskrbel.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo.

Strmšček.

Od gorenje Savinje. Učiteljsko društvo za gorenje-graški okraj je zborovalo tekom dveh mesecev dvakrat in sicer meseca m. travna v Št. Janžu pri Korenu, vel. travna meseca pa v Gorenjem gradu v tamošnji ljudski šoli.

1. Udeležba v Št. Janžu je bila mnogoštevilna. Počastili so nas s svojo navzočnostjo tudi gđeni. Kališ in

Schlander ter jurist g. Rasto Pustoslemšek, vsi iz Gorjenskega grada. Načelnik izrazi veselje nad tako številno udeležbo, doda pa hkrati željo, naj bi naše društvo tudi v prihodnje vedno bilo složno. Potem nam je poročal tovariš g. Kocbek jako zanimivo in za neudeleženca v marsičem poučljivo o lanskem zborovanju „Zaveze“ v Gorici. Navajal je pikantne podrobnosti, katerih še ni bil objavil noben časnik. Zato pa je žel tudi vseobčo pohvalo. Tovariš g. Šijanec nam je pokazal naše prijatelje in neprijatelje na temelju člankov, kateri so izišli v različnih časnikih slovenskih, ter iz teh povzel dokaz, kdo je z nami in kdo zoper nas. Sprejel se je nasvet, naj se odgovarja le na direktne napade; vse drugo naj se, kakor dozdaj, prezira.

Jako burna debata je sledila nasvetu, naj naše društvo izstopi iz Lehrerbunda. Čuli so se razni glasovi zoper. Slednjic je obveljal nasvet Kocbekov, ki svetuje, naj se s tem kočljivim vprašanjem še počaka ter naj se inicijativa v tej reči prepusti kakemu drugemu učiteljskemu društvu. Sploh bi bilo želeti, da se ta reč tako dolgo preloži, da se zjasni najprej med Nemci samimi, potem bomo rekli mi katero.

Sklene se nadalje praznovati stoletnico Slomškega, največjega našega pedagoga, na primeren način in sicer tako, da pride stvar kolikor toliko med narod, rekše da tudi narod spozna veliki pomen te slavnosti. Izbere se že danes v ta namen poseben komite, ki naj poskrbi, da bo slavnost kolikor mogoče Slomškega dostojna. V odbor se izvolijo gg. Praprotnik, Terčak, Burdian ter gdč. Plaper. Slavnost se vrši dne 5. mal. srpana v Mozirju.

II. Tudi pri drugem našem zborovanju meseca vel. travna je bila udeležba povoljna, dasi je vreme nagajalo. Pohvalo zaslužijo gotovo taki tovariši, kateri, dasi večkrat jako daleč, nikdar ne zamude prilike, kadar se gre za razgovor o naših stanovskih razmerah. Vmes pa se nahajajo še zmerom taki, ki se složnega delovanja boje, „kakor hudi križa“, katerim je še vedno najljubše ono iz zlatih, starih časov: na svojo roko. Te gospode, med katerimi so udje, ki so bili enkrat vrli društveniki, v resnici in pravici obžalujemo. Da bi jih razsvetil duh kolegijalnosti!

V razgovor je prišla točka, kaj meni naše društvo o odpravi krajnega šolskega nadzornika. G. Žagar je mnenja, naj se ta točka za sedaj še odloži, ker še ni zrela in je v to treba radikalnega postopanja. O naši Samopomoči je govoril tovariš Kocbek in hkrati šibal malomarnost nekaternikov za to prekoristno napravo dične naše Zaveze. Dokazal nam je — pač nepotrebno delo za vsakega, ki je trezno zasledoval delovanje iste — veliko korist, katero uživajo udje tega društva ter končno pozval tovariše, kateri še doslej niso pristopili, naj to danes store. Večina teh je pozivu ugodila. G. Žagar obravnavalje nato jako temeljito letošnjo „Izpraševalno polo o stanju javnih ljudskih šol“, za kar se mu izreče pohvala.

Književnost in umetnost.

„Knjižnica za mladino“. Tovariši! Rodoljubili „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ je gojila že od svojega začetka plemenito željo, da bi oskrbela naši mladini dovolj primerne berila, ki bi jej bistrilo um in blažilo srce. Pred očmi nam je bil vzor drugih narodov, ki imajo svoje znamenite „Knjižnice za mladino“.

L. 1895. se nam je izpolnila želja s pomočjo bivšega tovariša A. Gabrščka in njegove podjetne „Goriške tiskarne“. „Knjižnica za mladino“ je začela izhajati v mesečnih, trdo vezanih snopičih, obsežnih povprečno po 6 tiskanih pol, za prav nizko ceno: l. 1895. po 14 kr., l. 1896. pa po 20 kr. snopič s poštnino vred. Izšlo je 24 snopičev, a koncem l. 1896. je založnik daljno izhajanje ustavil, ker je imel deficit, shrambe pa polne knjig.

Doslej pa je razprodal že precej knjig, da bi bil pokrival deficit, ako bi plačali dolžno naročnino bivši naročniki. Zategadelj se je odločil za hvale vreden korak,

da bo — „Knjižnica za mladino“ zopet izhajala.

Izkušnja pa je pokazala, da vsak mesec po eden trdo vezan snopič je — skoro preveč za naše razmere, ko ljudje tako težko kupujejo knjige... zato bo izhajala zanaprej v četrtletnih, povprečno 12 tisk. pol obsežnih, trdo vezanih knjigah za samo

3 K 20 h

na leto; posamične knjige bodo dobivali naročniki po 80 h ali 40 kr. s poštnino vred, kar je gotovo jako nizka cena. Uredništvo je prevzel znan slovenski solnik in pisatelj. Rokopisov je na razpolago že zdaj za eno leto.

Naročnikov mora biti vsaj 1000, ako hočemo zagotoviti „Knjižnici“ vsaj zdaj trajen obstanek in se trud izplača. Ako ni vsaj 1000 iztisov med našo mladino, skoro ni vredno tolikega truda...

Tovariši! Ne 1000, tudi 2000 in še več naročnikov bo imela naša „Knjižnica za mladino“ takoj, ako le — hočemo, ako storimo svojo dolžnost! Vsaka šola imej vsaj po 2 iztisa, večrazrednice pa vsaj toliko, kolikor je razredov; kjer je mogoče, po 2 iztisa na razred! Čimbolj se „Knjižnica“ razširi, toliko večji bo kulturni uspeh, in toliko več berila bo prinašala za isto ceno. „Zaveza“ pa bo deležna pri morebitnem gmotnem dobičku. V ta namen ima z založnikom posebne dogovore.

Kmalu bodo krajni šolski sveti sestavljali proračune za prihodnje šolsko leto. Tovariši! Tu storite vsi svojo dolžnost in izposlušajte, da se sprejme tudi primerni znesek za našo „Knjižnico“.

Naši mladinski pisatelji in prelagatelji iz drugih književnostij imajo v naši „Knjižnici“ dovolj prilike, da svoje spise spravijo v svet. Založnik plačuje tudi nagrado po naših razmerah.

Spise in naročnino je pošiljati na naslov: „Goriška tiskarna“ A. Gabršček, Gorica.

Ker izide prva knjiga že meseca vinotoka ali listopada, naj se naročniki takoj zglasajo, da bo založnik vedel, koliko iztisov mu je prirediti. Sitno je, prirediti preveliko številk, še bolj pa, ako je premajhno. Torej na delo!

Mnoge šole še nimajo dosedanjih snopičev. Prvih petih ni več; v zalogi pa so še ti-le:

Snopiči 6. in 7. „Razne pripovedke“. — 1. „Dedov srd“. — 2. „Tri rože“. — 3. „Marjetica in kopriva“. — 4. „Kraljič Častiboj“. — 5. „Dediči“. — 6. „Mlinar in veter“. — 7. „Kakošno posojilo tako vračilo“ 40 kr. 8. Antona Martina Slomškega „Spisi zbrani“. I. Pesmi, snopič za srednjo stopnjo 20 kr. 9. „Plemenita srca“ 20 kr. 10. in 11. Antona Martina Slomškega „Spisi zbrani za mladino“. I. Pesmi. 2. snopič za višjo stopnjo 20 kr. 12. a) „Hudoben tovariš“. — b) „Zmrzle solze na cvetkah Marije Antoinette, francoske kraljice“ 20 kr. 13. in 14. „Pesmi cerkvene in druge“. Zložil Andrej Praprotnik 50 kr. 15. „Zeleni listi“. Kratke pripovedi za otroke, stare 6 do 10 let. Po Francetu Wiedemanu poslovenil Anton Brezovnik, učitelj 25 kr. 16. Antona Martina Slomškega „Spisi zbrani za mladino“. III. snopič. Basni, prilike in povesti. Za nižjo in srednjo stopnjo 25 kr. 17. in 18. „Tatari na Moravskem“, ali Bog ne zapusti svojih služabnikov. — „Gozdne cvetke“, ali štiri povesti in tri krajše razprave 50 kr. 19. „Slavoj in Ljudmila“. Milosrdna brat in sestra. Zbirka kratkočasnih in poučnih pogovorov o živalih. I. del. Spisal J. Dimnik. 20. „Bogdanova mlada leta“. Svojim prijateljkom spisal Ljud. Černej 25 kr. 21. „Pisanice“. Slovenski mladini spisal E. Gangl 25 kr. 22. in 23. „V domačem krogu“. Zbirka pesnij in povesti za mladino. — Izvirno spisal ali na podlagi hrvaških, italijanskih in nemških izvirnikov priredil Janko Leban, naduč. v Trebelnem 50 kr. 24. „Savinjski glasi“. Izdalo „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“. I. snopič 25 kr.

Sezite, tovariši, po teh lepih knjigah, da ne bodo brez koristi plesnele v založnikovih shrambah!

Pričakujemo od rodoljubnega učiteljstva in prijateljev naše mladine, da se v najobilnejšem številu odzovejo

temu našemu pozivu! Pokažimo, da i mi nekaj znamo in moremo, kar v prvi vrsti zida temelj narodovi srečnejši bodočnosti!

V Ljubljani, na dan sv. Cirila in Metoda 1900.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tajnik:
Drag. Česnik

Predsednik:
L. Jelenc.

Vestnik.

Poroka nadvojvode Franca Ferdinanda. V častitljivi grajski kapeli v Zakupih (Reichsstadt) se je dne 1. t. m. predpoldne vršila poroka Njegove ces. in kralj. visokosti nadvojvode Franca Ferdinanda z njegovo nevesto Zofijo grofico Chotek, ki je z najvišjim lastnoročnim pismom ta dan bila povzdignjena v kneginjo Hohenberško. Svatbe so se udeležili le najbližji sorodniki. Poroko je vršil dekan zakupski Hirksch v spremstvu očetov kapucinov Andreja in Florijana.

Dekan je v priprostem a pretresljivem nagovoru naglašal resnobo te ure, ki izpolnuje najsrčnejše želje ženina in neveste ter ju združuje v nerazdružljivo zvezo. Po cerkvenem obredu so na orglah zasvirali cesarsko pesem, katero so navzoči poslušali stoje. Potem sta se novoporočenca udeležila tihe službe božje. Ob 11¹/₂ uri je bil dejeuner, pri katerem je mati nadvojvode Franca Ferdinanda napila novoporočencema. Vojaška godba je zasvirala cesarsko pesem. Kmalu potem sta se novoporočenca odpeljala v odprtem vozu med belo oblečenimi deklicami, ki so trosile cvetje, in dečki z razvitimi zastavami ob veselem vzklikanju naroda na kolodvor. Poročenca sta se podala na grad Konopišt, kjer ostaneta več tednov.

Poročencema je došlo ogromno število čestitk iz raznih krajev naše Avstrije. Tem čestilcem se pridružuje tudi avstrijsko jugoslovansko učiteljstvo z gorečo željo, da bi dobrotno nebo rosilo vedno svoj blagoslov nad poročencema v prid in blagor naše ljube Avstrije.

Učiteljski konvikt v Ljubljani. Učiteljstvo mestne nemške dekleške in deške šole v Ljubljani 10 K; neimenovana gospa v znak hvaležnosti 4 K; g. J. Jezeršek, učitelj pri Sv. Križu pri Tržiču, na knj. kr. podr. št. 20 6 K.

Za učiteljski konvikt in Prešernov spomenik prirede v soboto dne 14. t. m. ljubljanski učiteljski in učiteljske iz IV. leta koncert v veliki dvorani „Nar. doma“ v Ljubljani. Upati je, da se tega koncerta, čigar čisti dohodek je namenjen v narodne namene, razen učiteljev in učiteljic udeleže tudi vsi prijatelji šolstva ne le iz Ljubljane, ampak tudi z dežele. Vzpored koncerta, pri katerem bo sviral vojaška godba, je prav zanimiv.

Okrajna učiteljska konferencija za ljudske šole litijskega okraja bode dne 18. malega srpana 1900 (v sredo) v Litiji v šolskem poslopju.

Začetek točno ob 9. uri dopoldne.

Poleg običajnega vzporeda pride še sledeče v razpravo:

1. „Kako naj zdravi učitelj jecajoče otroke?“ (Poročevalec g. Janez Nep. Jeglič.)
2. „Stvarna in slovniška obravnava 55. berilnega sestavka iz Prvega berila „Pastirja“.“
3. Volitev dveh zastopnikov v c. kr. okr. šol. svet.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 843

Kranjsko.

o. šol. sv. Na štirirazrednici v Radečah pri Zidanem mostu razpisuje se učiteljska služba s postavnimi dohodki v stalno ali začasno nameščenje.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francšek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljate naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.

Pravilno opremljene prošnje za to službo je vlagati predpisanim potom do 30. mal. srpana t. l. tu-sem.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 26. rožnika 1900.

Št. 626

o. šol. sv. Na enorazredni ljudski šoli v Ljubnem se razpisuje služba učitelja-voditelja z zakonitimi prejemki in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom do 31. mal. srpana vlagajo tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 30. rožnika 1900.

Št. 596

o. šol. sv. Na enorazredni ljudski šoli v Koprivniku se razpisuje služba učitelja-voditelja z zakonitimi prejemki in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom tu-sem vlagajo.

C. kr. okr. šolski svet v Radovljici, dne 29. rožnika 1900.

Št. 496

o. šol. sv. Nadučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli pri Sv. Križu pri Litiji z zakonitimi prejemki se razpisuje v stalno nameščenje.

Prosilci naj svoje pravilno opremljene prošnje do 31. mal. srpana tu-sem vlagajo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 28. rožnika 1900.

Št. 557

o. šol. sv. V šolskem okraju Črnomelj razpisane so službe učiteljev-voditelja na enorazrednicah na Preloki in v Črešnjevcu in drugo učiteljsko mesto na dvorazrednici v Starem trgu pri Poljanah v stalno, oziroma začasno nameščenje s postavno določeno plačo in prostim stanovanjem.

Prošnjo vlagati je do 31. mal. srpana t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlju.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju dne 6. mal. srpana 1900.

Št. 269

Štajersko.

o. šol. sv. V ljutomerskem političnem okraju so stalno, oziroma provizorično namestiti s 1. listopadom učiteljske službe na sledečih šolah:

V gornjeradgonskem šolskem okraju:

1. pri sv. Jurju ob Šavnici, III. pl. red. dve učiteljski službi.
2. pri sv. Petru, II. pl. red. ena učiteljska in
3. v Ščavniški dolini, III. pl. red. nadučiteljska.

Obeh deželnih jezikov zmožni prosilci naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z domovnico, z izpričevalom zrelostnega izpita in učne usposobljenosti do 20. mal. srpana 1900. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru, dne 12. rožnika 1900.

Predsednik: Supančič m. p.

Na sledeče imenovanih šolah je stalno ali tudi provizorično namestiti ta-le učiteljska mesta:

1. na Polevškem, dve mesti III. plač. razr. in sobi;
2. v Cirkovcih, dve mesti III. plač. razr. in sobi;
3. pri sv. Janžu na dravskem polju eno mesto III. pl. razr., najbrž tudi soba;
4. na Selah eno mesto, III. pl. razr. in stanovanje;
5. pri sv. Jurju na donacki gori dve mesti, III. plač. razr. in stanovanje po pogodbi.

Obeh deželnih jezikov zmožni prosilci (prositeljice) za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z izpričevalom izpita zrelosti, učne usposobljenosti in z domovinskim listom, do 1. vel. srpana meseca t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Ptuj, dne 2. mal. srpana 1900.

Predsednik: Apfaltrern, m. p.